

IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO (HAWLIAU TRAMWY CYHOEDDUS)

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 20 Tachwedd, 2024.

Mae agenda'r Is-bwyllgor ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Cynghorwyr G. Bruce, P. Drake, N.P. Hodges, N.C. Thomas a E. Williams.

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr E.J. Goodjohn, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles) a W.A. Hennessy.

Enw'r Llefarydd	Rhif Cais Cynllunio a Lleoliad	Rheswm dros Siarad
D. Powell	Eitem Agenda 6 – Cais i Ddiwygio Map a Datganiad Swyddogol Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 A53(3)(c)(i) - O'r Briffordd Fabwysiedig yn Fferm Trebefered i Lwybr Cyhoeddus Rhif 3 yn Summerhouse Point, Llanilltud Fawr	Gwrthwynebydd y cais neu ei gynrychiolydd Unigolyn i gefnogi'r cais.

Siaradodd y Cynghorwyr E.J. Goodjohn a G. John ar Eitem Agenda 6 – Cais i Ddiwygio Map a Datganiad Swyddogol Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 A53(3)(c)(i) - O'r Briffordd Fabwysiedig yn Fferm Trebefered i Lwybr Cyhoeddus Rhif 3 yn Summerhouse Point, Llanilltud Fawr – yn rhinwedd eu swydd fel Cynghorwyr Bro Morgannwg.

(a) Cyhoeddiad –

Cyn cychwyn busnes yr Is-bwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: “A gaf atgoffa pawb oedd yn bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio ar y rhyngwrdd a bod y recordiad hwn yn cael ei archifo ar gyfer y dyfodol. gwylio.”

(b) Penodi Cadeirydd –

PENDERFYNWYD – Penodi'r Cynghorydd N.C. Thomas yn Gadeirydd yr Is-bwyllgor am weddill y flwyddyn ddinesig gyfredol.

(c) Penodi Is-Gadeirydd –

PENDERFYNWYD – Penodi'r Cynghorydd P. Drake yn Is-Gadeirydd yr Is-bwyllgor am weddill y flwyddyn ddinesig gyfredol.

(d) Cofnodion –

PENDERFYNWYD – Derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Medi, 2023.

(e) Datganiadau Buddiant –

Datganodd y Cynghorydd E. Williams fuddiant personol mewn perthynas ag Eitem Rhif 6 ar y Rhaglen. Natur y buddiant oedd bod y Cynghorydd E. Williams hefyd yn Aelod o Gyngor Tref Llanilltud Fawr ac wedi bod yn rhan o gyfarfodydd mewn perthynas â'r cais yn flaenorol. Dywedodd y Cynghorydd Williams y byddai'n edrych ar y cais o'r newydd.

Datganodd y Cynghorydd G. John, nad oedd yn Aelod o'r Is-bwyllgor Hawliau Tramwy Cyhoeddus, fuddiant personol yn Eitem Rhif 6 ar yr Agenda yn yr ystyr ei fod yn aelod o Gyngor Tref Llanilltud Fawr a'i fod yn siarad fel Cynghorydd Bro Morgannwg yn erbyn y cais.

(f) Cais i Ddiwygio Map a Datganiad Swyddogol Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 A53(3)(c)(i) - o'r Briffordd Fabwysiedig yn Fferm Trebefered i Lwybr Cyhoeddus Rhif 3 yn Summerhouse Point, Llanilltud Fawr (CL) –

Roedd yr adroddiad yn nodi honiad y dylid cofnodi llwybr sy'n rhedeg o'r briffordd fabwysiedig yn Fferm Boverton Mill i lwybr cyhoeddus rhif 3 yn Summerhouse Point, Llanilltud Fawr (fel y'i nodir yn yr Atodiad i'r adroddiad) yn llwybr cyhoeddus yn y Map Diffiniol a'r Datganiad gyda lled o 3 metr.

Nododd yr adroddiad y dystiolaeth berthnasol a'r profion cyfreithiol, gan gynnwys y pwysoli y gellid ei roi i'r dystiolaeth honno, er mwyn llywio penderfyniad ynghylch p'un a ddylid gwneud Gorchymyn Addasu Map Diffiniol (GAMD) ai peidio.

Roedd gofyn i'r Is-bwyllgor asesu'r dystiolaeth a phenderfynu p'un a ddylid gwneud GAMD priodol a fyddai'n gallu gwireddu'r cais ar sail y dystiolaeth honno, neu wrthod y cais. Wrth wneud y penderfyniad bu'n rhaid i'r Is-bwyllgor seilio ei ystyriaeth ar y profion cyfreithiol a amlinellwyd yn yr Adroddiad Ymchwilio a atodwyd i'r adroddiad.

Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau am y materion canlynol drwy gyflwyniad PowerPoint a ddarparwyd gan Mr Gwyn Teague:

- Fframwaith Cyfreithiol – Deddf Priffyrdd 1980 a31,
- Fframwaith Cyfreithiol – Cyfraith Gyffredin,
- Cerbydau a yrrir yn fecanyddol,

- Tystiolaeth gefndirol a thystiolaeth defnyddwyr,
- Hysbysiad perchennog tir,
- Perchnogaeth y safle a chefnidir mapio,
- Manylion, Cynlluniau ac Amodau Gwerthu, Trebefered, Morgannwg,
- Cais Maes Parcio,
- Tystiolaeth defnyddwyr,
- Tystiolaeth ddogfennol, ac
- Asesiad o'r achos.

Dywedodd Mr Teague fod Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006 (a67) yn diddymu pob hawl gyhoeddus heb ei gofnodi ar gyfer cerbydau a yrrir yn fecanyddol yn y wlad. Er mwyn osgoi diddymu hawliau cerbydol roedd rhaid i lwybr fodloni un o'r meini prawf canlynol:

- (a) mae dros ffordd ei phrif ddefnydd cyfreithiol gan y cyhoedd yn ystod y cyfnod o 5 mlynedd a ddaeth i ben ar adeg cychwyn y Ddeddf oedd ar gyfer cerbydau a yrrir yn fecanyddol,
- (b) yn union cyn cychwyn y Ddeddf ni wnaeth ymddangos mewn map diffiniol a datganiad ond fe wnaeth ymddangos mewn rhestr y mae'n ofynnol ei chadw o dan isadran 36(6) Deddf Priffyrdd 1980 (p. 66) (rhestr o briffyrdd y gellir eu cynnal ar draul y cyhoedd),
- (c) fe'i crëwyd (trwy ddeddfiad neu offeryn neu fel arall) ar delerau sy'n darparu'n benodol iddo fod yn hawl tramwy ar gyfer cerbydau a yrrir yn fecanyddol,
- (d) fe'i crëwyd drwy adeiladu, drwy arfer pwerau a roddwyd yn rhinwedd unrhyw ddeddfiad, ffordd y bwriedir ei defnyddio gan gerbydau o'r fath, neu
- (e) fe'i crëwyd yn rhinwedd ei defnydd gan gerbydau o'r fath yn ystod cyfnod a ddaeth i ben cyn 1 Rhagfyr, 1930.

Ni ysgogwyd amodau B i E, gan nad oedd rhestr o strydoedd (b); nid oedd deddfiadau (c); nid oedd pwerau wedi'u harfer (d) nid oedd tystiolaeth o gerbydau cyhoeddus cyn yr Hafod ym 1932 (e). Roedd y meini prawf eraill yn (a) yn ei gwneud yn ofynnol mai gan gerbydau a yrrir yn fecanyddol oedd prif ddefnydd cyfreithiol y cyhoedd rhwng 16 Tachwedd, 2001 ac 16 Tachwedd, 2006. Dywedodd Mr Teague fod defnydd o'r trac gan gerbydau a yrrir yn fecanyddol yn annigonol ar ei ben ei hun i fod yn gymwys - mae angen dangos y prif ddefnydd er mwyn i'r hawliau hynny beidio â bod wedi'u diddymu yn 2006.

O'r herwydd, roedd yn briodol pennu prif ddefnydd y cyhoedd o'r llwybr yn ystod y pum mlynedd berthnasol. Roedd hynny'n gofyn am archwiliad o bwysoliad cymharol y math o ddefnyddiwr.

Yn achos A-B cyflwynwyd 32 o ffurflenni tystiolaeth defnyddwyr yn wreiddiol, sy'n cwmpasu 33 o ddefnyddwyr i gefnogi'r cais. Yn dilyn ymgynghoriad ar ganfyddiadau cychwynnol adroddiad ymchwiliad y Cyngor cyflwynwyd llawer o ddatganiadau yn tystio i ddefnyddio'r trac ac yn gofyn am dynnu'r cais yn ôl o blaid cydnabod y trac fel ffordd. Dywedodd Mr Teague ei bod yn ymddangos y cafodd y datganiadau hyn eu cyhoeddi fel rhan o ymgyrch a'u bod yn dilyn ymateb templed. Cyfeiriwyd 171 o ddatganiadau o'r fath i'r Cyngor Sir.

O'r 171 o dempledi, mae 162 yn darparu mynegiant safonedig eu bod yn defnyddio'r trac i gerdded a gyrru i'r maes parcio yn Summerhouse Point. Nid oes unrhyw wybodaeth arall am amllder y defnydd dros y cyfnod penodedig ar bob un nac arwydd o amllder yn ôl math o ddefnyddiwr, felly prin oedd eu gwerth wrth bennu'r prif ddefnydd a oedd yn cael ei wneud. Pan oedd defnyddwyr wedi gwyro o'r templed yn y 9 achos oedd yn weddill, nid oedd 4 yn ymestyn i ddefnyddio yn y 5 mlynedd cyn Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig, nododd 2 ddefnydd amlach ar droed nag mewn car ac nid oedd 3 yn darparu digon o fanylion am amllder yn ôl math o ddefnyddiwr i bennu'r prif ddefnydd.

Cynigiwyd Ffurflenni Tystiolaeth Defnyddwyr i'r rhai a gyflwynodd ddatganiadau lle'r oedd cyfeiriadau dychwelyd ar gael er mwyn casglu digon o wybodaeth i wneud asesiad mwy dibynadwy o'r prif ddefnydd. Dychwelwyd 25 o ffurflenni tystiolaeth defnyddwyr yn ychwanegol at y 33 o ddefnyddwyr a ymatebodd yn wreiddiol. Cyflwynodd un defnyddiwr ffurflen dystiolaeth yn wreiddiol a chyn yr ymgynghoriad. Felly cyfanswm y defnyddwyr gwahanol a ddisgrifir mewn ffurflenni tystiolaeth oedd 57.

I gloi, dywedodd Mr. Teague fod llwybr y trac A-B wedi'i hen sefydlu dros gyfres o ganrifoedd. Roedd yn debygol ei bod wedi dod yn ffordd y gellir ei chynnal ar draul y cyhoedd ym 1730 ac yn sicr roedd yn cael ei chynnal ar draul y cyhoedd drwy'r 19eg Ganrif. Mae cymeriad y llwybr, y cyfleusterau a wasanaethir ganddo a'r gweithgareddau a wneir arno yn cefnogi defnydd hanesyddol gan bob categori o gerbydau difodur.

Mae perchnogaeth y Goron o'r cyfnod 1936-1960 yn ymyrryd â'r sail statudol ar gyfer caffael hawliau a chyflwyno mynediad trwy drwydded, gyda chmau i'w gyfathrebu i'r cyhoedd, rhwng 1976 a mis Hydref 1987 yn rhwystro hyn ymhellach. Nodwyd heriau i'w ddefnydd tua mis Gorffennaf 2007 hefyd.

Fodd bynnag, nid oedd unrhyw arwydd bod unrhyw ddigwyddiad a allai fod wedi achosi i hawliau sy'n bodoli eisoes gael eu dileu ar ôl cael eu caffael gan y Goron. O'r herwydd roedd y rhwystrau i sefydlu hawliau ar ôl 1936 yn anfaterol gan fod tystiolaeth gref yn bodoli o blaid y ffaith bod yr hawliau hynny eisoes wedi'u sefydlu cyn y cyfnod hwnnw. Parhaodd yn gwestiwn agored ynghylch p'un a fyddai hawliau cerbydol ar gyfer cerbydau a yrrir yn fecanyddol wedi'u sefydlu dros y llwybr. Fodd bynnag, canfuwyd na chafodd unrhyw eithriad o fewn Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006 ei sbarduno ac, o'r herwydd, byddai unrhyw hawliau cerbydol heb eu cofnodi a allai fod wedi bodoli ar y llwybr wedi eu diddymu pan ddechreuodd a67 Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006. Felly roedd swyddogion wedi argymhell gwneud gorchymyn i gofnodi'r llwybr yn Gilffordd Gyfyngedig.

Dywedodd y Cynghorydd G. John, nad yw'n aelod o'r Is-bwyllgor ac a oedd yn siarad fel aelod ward lleol o Gyngor Bro Morgannwg, fod tystiolaeth bod y ffordd hon yn briffordd gyhoeddus ddi-ddosbarth, yn debyg i'r ffordd ger y traeth isaf a adeiladwyd gan bobl leol yn y 18fed ganrif. O dan arweiniad Doctor Holden, rhoddodd Cyngor Sir Forgannwg gais am faes parcio oherwydd yr angen am faes parcio a nifer y cerbydau a oedd yn mynd ar hyd y ffordd. Dywedodd y Cynghorydd John fod angen mynediad i gerbydau ar y rhai sy'n byw yn y tŷ ar ddiwedd y llwybr, gan

gynnwys ar gyfer ymwelwyr a chludo nwyddau. Roedd ffermwyr hefyd yn defnyddio'r llwybr yn rheolaidd, yn ogystal â nifer o bobl eraill fel pysgotwyr sy'n dal i fynd i lawr yno i bysgota. Pe bai disgwyl i'r bobl hyn barcio ger Mill Barn a cherdded i lawr, byddai hynny'n broblem i'r rhai sy'n byw yn Mill Barn. Ychwanegodd ei bod yn debygol y byddai llawer o wrthwynebiadau yn cael eu codi gan grwpiau gweithredu ynghylch cerbydau'n defnyddio'r llwybr cyhoeddus.

Cytunodd y Cynghorydd E.J. Goodjohn, nad yw'n aelod o'r Pwyllgor ac a oedd yn siarad fel Cynghorydd Bro Morgannwg, â'r Cynghorydd John, a'i gefnogi, gan ei bod wedi ymweld â'r safle yn ddiweddar ac wedi mynd i'r maes parcio ar waelod y llwybr. Ychwanegodd na ddylai'r Cyngor gyfyngu mynediad i'r pwynt hwnnw i'r cyhoedd mewn unrhyw fodd.

Y siaradwr cyhoeddus nesaf oedd Mr David Powell, a nododd ei fod yn siarad fel Cynghorydd Tref unigol. Dywedodd Mr Powell ei fod o blaid y cais a oedd wedi cymryd 16 mlynedd o dystiolaeth a thrafodaethau i gyrraedd lle'r oeddem heddiw ac felly'r gefnogaeth i'r cais sawl blwyddyn yn ôl heb unrhyw lwyddiant. Yr unig opsiwn a oedd yn weddill oedd dilyn y ffordd bresennol sy'n arwain at y traeth. Byddai'r llwybr troed hefyd yn caniatáu opsiwn ychwanegol i gyrraedd Llwybr yr Arfordir De Cymru a Chymru.

Dywedodd Mr Powell fod llawer iawn o wybodaeth wedi ei chasglu gan Gynghorwyr Tref Llanilltud Fawr a'i gyflenwi i brofi y bu hawliau tramwy cyhoeddus i'r traeth ers cannoedd o flynyddoedd. Roedd y swm enfawr o dystiolaeth yn dangos yn ddiamau fod mynediad yn cael ei ddefnyddio gan bobl, gan gynnwys y rhai sy'n cerdded, marchogaeth a gyrru ers cenedlaethau lawer, heb unrhyw rwystr na gwrthdaro tan y blynyddoedd diwethaf.

Ychwanegodd mai cais trigolion lleol o ran y cais a gyflwynwyd yn 2015 oedd ar gyfer llwybr troed 61, llwybr troed 55 a chreu tri llwybr troed ar hyd yr hyn a ystyriwyd ar y pryd yn llwybr cyhoeddus - preifat. Aeth hynny i'r Is-bwyllgor yn 2016, pan gefnogwyd y cynnig gan Gynghorwyr Tref Llanilltud Fawr a'r AS lleol. Dywedodd Mr Powell mai dim ond un o'r cannoedd o drigolion a oedd yn cefnogi'r cais oedd ef. Roedd dogfennau yn 2018 yn darparu prawf cyfreithiol, pendant a bodolaeth lleoliad hawl dramwy gyhoeddus. Nid bwriad y dogfennau a ddarparwyd oedd ceisio cael hawl dramwy newydd, ond profi bod hawl dramwy yn bodoli eisoes. Dywedodd Mr Powell na fyddai creu llwybr troed ar y ffordd yn ymyrryd â'r mynediad cerbydol ar gyfer preswylfa breifat. Roedd y cais gwreiddiol ar gyfer llwybr troed fel y gallai pobl gerdded i lawr yn ddidrafferth, ac roedd trigolion yn haeddu gallu cerdded yr hen ffordd, heb wynebu rhwystr na pherygl.

Mewn ymateb i'r siaradwr, dywedodd Mr Teague y byddai'n ofynnol i'r Is-bwyllgor asesu p'un a fyddai'r hawliau tramwy cyhoeddus wedi eu dwyn i fodolaeth gan y defnydd hanesyddol ohono, neu gan yr hyn a oedd wedi digwydd yn y gorffennol. O ran defnyddio cerbydau modur, roedd cerbydau'n defnyddio'r llwybr, ond effaith Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig oedd bod y llwybr wedi'i ddiddymu.

Eglurwyd bod Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig wedi diddymu pob hawl gyhoeddus, ond roedd hawliau preifat yn dal i fodoli, a olygai y gallai'r

Ilwybr gael ei ddefnyddio o hyd gan y rhai a oedd yn byw ar waelod y llwybr ar yr hyn a fyddai'n gilffordd gyfyngedig.

Holodd y Cynghorydd P. Drake led y llwybr troed. Mewn ymateb, dywedodd Mr Teague fod gofyniad i'r Awdurdod Lleol wirio bod lled y llwybr yn addas ar gyfer cerbydau.

Dyweddodd y Cynghorydd E. Williams ei bod yn amlwg bod cerbydau'n defnyddio'r llwybr a nododd fod gan rai grwpiau gweithredu farn wahanol o ran effaith Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig. Yna cynigiodd y Cynghorydd Williams argymhellion y swyddogion i wneud Gorchymyn Addasu.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, yr Is-bwyllgor wedi hynny

PENDERFYNWYD – BOD Cyngor Bro Morgannwg yn gwneud Gorchymyn Diwygio Map Swyddogol mewn perthynas â'r cais.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.